

Vergaderjaar 2014–2015

29 628

Politie

Nr. 471

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 oktober 2014

Op 19 september jl. heb ik u bericht over mijn besluit inzake verlenging van de huidige contracten die toezien op de levering van politievoertuigen (Kamerstuk 29 628, nr. 467). In deze brief heb ik u gemeld dat er sprake is van mogelijke integriteitschendingen bij het proces van aanbesteding van politievoertuigen in 2010. Tevens heb ik u gemeld dat er de afgelopen weken signalen zijn geuit van mogelijke integriteitschending bij andere aanbestedingen van de politie.

Op 22 september heb ik reeds antwoord gegeven op de schriftelijke vragen van het lid Oskam van uw Kamer (Aanhangsel Handelingen II 2014/15, nr. 117). In de regeling van werkzaamheden van 23 september jl. heeft uw Kamer verzocht om toelichting op de waarborgen van de inkoopfunctie van de nationale politie, gezien het 70-tal aanbestedingen boven de Europese aanbestedingsgrens zoals opgenomen in de aanbestedingskalender 2014 (Handelingen II 2014/15, nr. 4, item 8)¹.

De integriteit van de aanbestedingsfunctie van de nationale politie dient boven iedere twijfel verheven te zijn. Dit onderwerp heeft voor zowel de korpsleiding als mijzelf zeer hoge prioriteit. Wij treffen enerzijds op organisatieniveau en anderzijds op het niveau van specifieke aanbestedingen de noodzakelijke maatregelen. In deze brief informeer ik u over de waarborgen van de inkoopfunctie en ga ik specifiek in op de aanbestedingen, waarvan de afgelopen weken signalen zijn geuit van mogelijke integriteitschendingen te weten de aanbesteding randapparatuur C2000 en de aanbesteding ademanalyseapparatuur.

Waarborgen inkoopfunctie

Allereerst wens ik te benadrukken, zoals ik reeds heb aangegeven in mijn antwoord op de schriftelijke vragen van het lid Oskam, dat door de vorming van de nationale politie de politie één van de grootste aanbeste-

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl

dende diensten van Nederland geworden is. De inkoop van de politie wordt nu landelijk georganiseerd en veel producten worden landelijk ingekocht. Bijgevoegd treft u aan de aanbestedingskalender 2014 waarop alle aanbestedingen zijn opgenomen die gepland staan om in 2014 in uitvoering te worden genomen en die zich boven de Europese aanbestedingsgrens bevinden. Daarnaast zijn er overigens ook nog aanbestedingen die gestart zijn in eerdere jaren en doorlopen in 2014 zoals de bovengenoemde twee aanbestedingen.

Voorts heb ik in mijn brief aan uw Kamer van 19 september jl. benadrukt dat de politie al geruime tijd bezig is met de verbetering van de inkoopfunctie. Door een verbeterprogramma inkoop en diverse meldpunten neemt de politie op zowel organisatieniveau als op individueel niveau maatregelen om de professionaliteit en integriteit van de inkoopfunctie te borgen.

Verbeterprogramma inkoop

In 2011 heeft de Commissie Schouten/Telgen in mijn opdracht onderzoek gedaan naar de landelijke aanbesteding politievoertuigen en de daarmee samenhangende andere aanbestedingsprocedures. De aanbevelingen van deze commissie uit februari 2012 zien toe op het aanbrengen van een duidelijke scheiding in verantwoordelijkheden in aanbestedingstrajecten, het verbeteren van de besturing en besluitvorming op het strategisch niveau, het sturen op de samenhang in beleid en daarmee op de doelmatigheid en rechtmatigheid en tot slot het verbeteren van de kwaliteit van de organisatie (personeel en processen) en externe communicatie.

Deze aanbevelingen zijn in 2012 verwerkt in het inrichtingsplan van de nationale politie. Voorts is in mei 2013 het plan van aanpak «verbeterprogramma inkoop politie» door mij vastgesteld en in uitvoering genomen. Binnen dit programma wordt de hele inkoopfunctie doorgelicht en op basis hiervan wordt de inkoopfunctie opnieuw ingericht. De nieuwe inrichting zal conform het Rijksinkoopstelsel zijn. Dit betekent onder andere dat er een harde scheiding tussen de inkoopbehoefte en de uitvoering van aanbestedingen zal worden aangebracht, dat grote aanbestedingen (in financiële zin of met grote maatschappelijke impact) onder leiding komen te staan van het hoogste (strategische) niveau van politie en dat er extra controlemomenten in het aanbestedingsproces worden ingericht. Bij enkele van deze aanbestedingen is mijn departement vertegenwoordigd in de stuurgroep van de betreffende aanbesteding. Tevens kijkt de bestaande onafhankelijke Expertgroep Aanbestedingen, die wordt bemenst door aanbestedingsexperts binnen de rijksoverheid en wordt begeleid door ambtenaren van mijn departement, reeds naar deze aanbestedingen. Ik zal deze Expertgroep uitbreiden met externe (materie)deskundigen, waaronder prof. dr. Jan Telgen, die eerder ook deel uitmaakte van de bovengenoemde Commissie Schouten/Telgen. Daarnaast zal de Expertgroep een groter aantal aanbestedingen van de politie gaan toetsen dan tot op heden het geval is.

In het verbeterprogramma wordt voor elke stap in het aanbestedingsproces de rol en verantwoordelijkheid van alle betrokkenen vastgelegd. Ook de aanbevelingen van de Commissie Schouten/Telgen worden in dit verbeterprogramma meegenomen. Een deel van de maatregelen uit het verbeterprogramma is reeds in werking gebracht, zoals een centraal informatiepunt binnen de politie voor inkoop en aanbestedingen. Andere maatregelen uit het verbeterprogramma, zoals het standaardiseren van de aanpak van grote, landelijke aanbestedingen, vergen meer implementa-

tietijd en de resultaten hiervan worden ook pas zichtbaar op de langere termijn.

De verantwoordelijkheid voor het inkoopstelsel en de wijze waarop aanbestedingen worden uitgevoerd is expliciet binnen de Korpsleiding belegd (CPO-functie). Om de kwaliteit van de inkoopfunctie verder te brengen, besteedt de politie speciaal aandacht aan de opleiding van inkoopmedewerkers.

Het verbeterprogramma wordt aangestuurd door een zware stuurgroep, waarin onder andere de Korpsleiding, de Chief Procurement Officer Rijk, de directeur inkoop van de Belastingdienst en mijn departement vertegenwoordigd zijn. Om zeker te stellen dat de politie tot nu toe de juiste stappen heeft gezet en tevens met dit verbeterprogramma in de juiste richting beweegt heb ik u reeds toegezegd eind dit jaar een audit te laten uitvoeren op dit verbeterprogramma door de Auditdienst Rijk. Deze audit zal inhoudelijk toezien op de status van de voortgang van alle verbetermaatregelen uit het verbeterprogramma. De audit zal zich specifiek ook richten op de in de inkoopfunctie opgenomen waarborgen ten aanzien van het voorkomen van integriteitschendingen.

Personele Maatregelen

Zoals ik in mijn brief van 19 september 2014 heb aangegeven zijn en worden zo nodig personele maatregelen getroffen om de integriteit van de inkooporganisatie te borgen. Op korte termijn zal de korpschef in dit kader een aantal aanvullende maatregelen treffen.

Meldingen van integriteitschending

Ten aanzien van meldingen die de integriteit van de inkoopfunctie van de politie betreffen, heb ik u 19 september jl. geïnformeerd over de mogelijkheden die medewerkers en leveranciers ter beschikking staan wanneer zij zich met deze kwestie geconfronteerd zien.

Zowel medewerkers als leveranciers kunnen meldingen over mogelijke integriteitschendingen bij inkoop en aanbestedingen doen bij de afdeling Veiligheid, Integriteit en Klachten (VIK) binnen de korpsstaf. De afdeling VIK korpsstaf is onafhankelijk en rapporteert en adviseert direct aan de Korpschef.

Daarnaast heeft de Korpsleiding voor medewerkers reeds een meldpunt ingericht: het Landelijk Meldpunt Misstanden, dat rechtstreeks onder de Korpschef is gepositioneerd. Daarna of daarnaast kunnen medewerkers zich wenden tot de Onderzoeksraad Integriteit Overheid, die er ook voor politiemedewerkers is.

Om het melden van vermeende integriteitskwesties door leveranciers zo toegankelijk mogelijk te maken heb ik besloten als extra maatregel een tijdelijke, onafhankelijke klachtencommissie «Inkoop en aanbestedingen politie» in te richten. Leveranciers van de politie die zich niet vrij voelen zich te wenden tot de afdeling VIK, dan wel niet tevreden zijn met de wijze van afhandeling van hun melding, kunnen zich wenden tot de onafhankelijke klachtencommissie.

Deze klachtencommissie zal alle klachten van leveranciers gericht op de inkoopfunctie van de politie verzamelen, inventariseren en beoordelen. De politie en ik zullen adequaat opvolging geven aan de oordelen van deze commissie. De commissie is een tijdelijke commissie en zal bestaan zolang dit nodig is om de thans spelende klachten te behandelen. Eventuele verzoeken van leveranciers tot anonimiteit zullen gerespecteerd worden.

Tevens is de korpsleiding inmiddels een breed oriënterend onderzoek naar de integriteit en cultuur van de inkoopfunctie gestart. In dat kader zullen inkoopmedewerkers en leveranciers worden gevraagd naar hun ervaringen met – dan wel signalen van – niet integere inkoopprocessen.

Signalen van mogelijke integriteitschending bij andere aanbestedingen

De afgelopen weken zijn signalen geuit van mogelijke integriteitschending bij andere aanbestedingen van de politie. Ik hecht er aan u over de betreffende aanbestedingen te informeren en daarbij ook het handelen van de politie nader toe te lichten. Ik behandel achtereenvolgens de Aanbesteding Randapparatuur C2000 en de Aanbesteding Ademanalyse-apparatuur.

1. Aanbesteding Randapparatuur C2000 (portofoons en mobilofoons)

Ten aanzien van de aanbesteding Randapparatuur C2000 zijn in de media berichten verschenen dat de integriteits- en aanbestedingsregels overtreden zouden zijn. Bij het OM is terzake recent een aangifte ontvangen.

Op 22 september jl. heb ik Kamervragen van het lid Oskam beantwoord. In deze beantwoording ben ik ingegaan op de aanschaf van 10.000 portofoons en 800 mobilofoons. Deze aanschaf heeft vooruitlopend op de afronding van een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden en heeft dus niet binnen de reguliere aanbestedingsregels vorm kunnen krijgen. Ik heb daarbij ook aangegeven om welke redenen deze aanschaf op deze wijze heeft plaatsgevonden.

De aanbesteding voor de toekomstige verwerving van C2000 randapparatuur is inmiddels gepubliceerd. In de recente berichtgeving wordt gesteld dat deze aanbesteding naar één partij zou zijn toegeschreven. Ik merk daarover het volgende op. De aanbesteding bestaat uit vier percelen: een perceel voor «regulier» politiegebruik (ca. 40.000 stuks), een perceel voor discreet te dragen portofoons voor onder andere recherche-doeleinden (ca. 2.500 stuks), een perceel voor gebruik bij explosieven en vluchtige stoffen (ca. 1.000 stuks) en een perceel voor mobilofoons (ca. 10.000 stuks).

De berichten in de media richtten zich op het eerste perceel. De levering binnen dit perceel wordt uitgesmeerd over vijf jaar. Er is dus geen sprake van een aankoop van 40.000 portofoons in een keer. Ook beheer en onderhoud binnen dit perceel worden hiermee over meerdere jaren verdeeld.

Doel van de aanbesteding van dit perceel is te komen tot één type portfoon voor de Nederlandse politie. Reden voor deze standaardisatie is de uitwisselbaarheid en uniformiteit in gebruik en opleiding. Het betreft immers een deel van de basisuitrusting van alle politiemedewerkers op straat, die als eerste levenslijn fungeert. De portfoon vormt net als het vuurwapen een zeer belangrijk onderdeel van de uitrusting van alle politiemedewerkers en is dusdanig van belang voor hun veiligheid dat differentiatie niet gewenst is.

Het realiseren van standaardisatie sluit tevens aan op de aanbevelingen van de commissies Berghuijs (Expertgroep C2000, 2009) en Cohen (Project X Haren, 2013). De commissie Berghuijs heeft onder meer geadviseerd het gebruiksgemak te vergroten en de programmering van portofoons per operationele kolom landelijk voor te schrijven. Hiervoor is standaardisatie de geëigende weg. De commissie Cohen heeft geadvi-

seerd de software (onder andere de menustructuur) van portofoons zoveel mogelijk te standaardiseren om het gebruiksgemak te vergroten.

Hoewel de politie terecht streeft naar bovengenoemde standaardisatie mag het uiteraard niet zo zijn dat op basis van de eisen zoals opgenomen in de aanbestedingsdocumenten wordt toegeschreven naar één specifiek type portofoon en/of een specifieke leverancier.

De politie heeft de behoeftestelling gebaseerd op interne doelstellingen enerzijds en door het werkveld opgestelde eisen en wensen anderzijds. Uniforme bediening speelt daarin een belangrijke rol. De aanbesteding en specifiek de perceelindeling is hiervan een directe afgeleide. Ook is de aanbesteding aan een toets door bovengenoemde expertgroep onderworpen. Met het advies van de Commissie Schouten/Telgen is onder meer rekening gehouden door met meerdere percelen te werken en de gunningsmethodiek zodanig in te regelen dat de percelen verdeeld worden over meerdere inschrijvers.

In aanvulling daarop is de korpsleiding naar aanleiding van signalen over vermeende onregelmatigheden in overleg getreden met verschillende leveranciers. Mocht daaruit alsnog blijken dat in de aanbestedingsdocumenten zodanig specifieke eisen zijn geformuleerd dat die slechts kunnen leiden tot één merk/type en/of leverancier dan zal de aanbesteding worden teruggetrokken.

2. Aanbesteding Ademanalyseapparatuur

Ten aanzien van de aanbesteding Ademanalyseapparatuur zijn eveneens berichten in de media verschenen. Het betreft het nog lopende perceel voor de voorselectieapparatuur (de ademtesters waarmee de politie langs de weg de eerste test uitvoert). Ook hierover is bij het OM recent aangifte gedaan. Tevens is een klacht namens een leverancier door de korpsleiding ontvangen.

Naar aanleiding van deze klacht is besloten de definitieve gunning van het nog lopende perceel uit te stellen en aan een extra review te onderwerpen. Inmiddels is gebleken dat er mogelijk meetfouten zijn gemaakt in de testprocedure die door een derde partij is uitgevoerd. Pas wanneer hier volstrekte duidelijkheid over is verkregen zal een besluit worden genomen over het vervolg van deze aanbesteding.

Ik verwacht u met deze brief, die in aanvulling op mijn brief van 19 september jl. gelezen kan worden, voldoende geïnformeerd te hebben. De maatregelen zijn gericht op het borgen van de professionaliteit en de integriteit van de inkoopfunctie en daarmee op de betrouwbaarheid van de politie als partner om zaken mee te doen. Ik ben ervan overtuigd dat met de boven geschetste maatregelen de juiste condities zijn, respectievelijk worden, gecreëerd om de aanbestedingen van de politie op een recht- en doelmatige wijze te doorlopen.

De Minister van Veiligheid en Justitie,
I.W. Opstelten